

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІАКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»

Навчально-науковий інститут денної освіти
Кафедра правознавства

СИЛАБУС

навчальної дисципліни
«Юридична психологія»
на 2022-2023 навчальний рік

Курс та семестр вивчення	3 курс, 5 семестр
Освітньо-професійна програма	Право
Спеціальність	081 Право
Галузь знань	08 Право
Ступінь вищої освіти	бакалавр

ПІБ НПП, який веде дану дисципліну,
науковий ступінь і вчене звання,
посада

Волошина Яна Леонідівна
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри правознавства

Контактний телефон	+38(093) 218-98-38
Електронна адреса	y.leonidovna@gmail.com
Розклад навчальних занять	http://schedule.puet.edu.ua/
Консультації	очна http://www.pravo.puet.edu.ua/stud.php он-лайн: електронною поштою, пн-пт з 10.00-17.00
Сторінка дистанційного курсу	http://www2.el.puet.edu.ua/st/course/view.php?id=2429

Опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни	Формування у студентів знань основних понять, категорій і систем юридичної психології; вивчення психологічних особливостей юридичної діяльності, психологічних аспектів проведення окремих слідчих та судових дій; сприяння формуванню у студентів професійної самосвідомості щодо використання психологічних знань у системі правовідносин; орієнтування майбутніх правників на наполегливе вивчення та розумін.
Тривалість	3 кредити ЄКТС/90 годин (лекції 18 год., семінарські заняття 14 год., самостійна робота 58 год.).
Форми та методи навчання	Лекції та семінарські заняття в аудиторії, самостійна робота поза розкладом. Методи навчання – викладення наукового і навчального мультимедійного матеріалу з основних розділів, тем навчальної дисципліни на лекційних заняттях в аудиторії; закріплення, систематизація та узагальнення теоретичних знань, що були отримані студентами під час лекційних занять, позааудиторного опрацювання рекомендованих джерел інформації та представлення результатів самостійної роботи в письмовій формі (навчальне (практичне) завдання, реферат (есе) за заданою проблематикою), на семінарських/практичних заняттях та передсемінарських консультаціях; під час проведення інтелектуальних ігор, диспутів, дебатів.
Система поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль: відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; доповіді з рефератами та їх обговорення; тестування; поточна модульна робота

	Підсумковий контроль: залік (ПМК).
Базові знання	Наявність широких знань з теорії держави і права, судових та правоохоронних органів України, цивільного права, кримінального права.
Мова викладання	Українська

Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

№ з/п	Компетентності, якими повинен оволодіти студент	Програмні результати навчання
<i>Загальні компетентності</i>		
1.	здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК 1)	проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (РН 3)
2.	здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 2).	самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій (РН 9).
3.	знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 3).	давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю (РН 5).
4.	здатність бути критичним і самокритичним (ЗК 8).	оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему (РН 6).
<i>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</i>		
5.	здатність до критичного та системного аналізу правових явищ (СК 13).	виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки (РН 20).
6.	здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації (СК 14).	надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях (РН 22).

Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
Модуль I. Загальні положення про юридичну психологію		
<p>Тема 1. Юридична психологія як наука. Історія розвитку юридичної психології</p>	<p>Відвідування лекції; тестування; виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи</p>	<p>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Юридична психологія як галузь психологічної науки. 2. Зміст юридичної психології як науки та як навчальної дисципліни. 3. Місце юридичної психології у системі психологічної науки та права. 4. Історичні витoki зародження юридичної психології. 5. Етапи розвитку юридичної психології в історичній ретроспективі. 6. Передумови застосування психологічних знань у судочинстві. 7. Сучасні напрями юридичної психології в Україні. 8. Методологічні принципи в юридичній психології. 9. Система методів юридичної психології. <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, виконати практичні завдання.</p> <p>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</p>
<p>Тема 2. Психологічний аналіз діяльності людини. Психічні процеси і психічні стани</p>	<p>Відвідування лекції; тестування; виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи</p>	<p>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Рефлекс: поняття, основні ланки види. 2. Класифікація рефлексів за І. П. Павловим. 3. Принципи та механізм рефлексорної діяльності. 4. Свідомість як вища форма психіки. Структура людської свідомості. 5. Психологічна структура особистості: психічні процеси, психічні властивості, психічні стани. 6. Поняття та основні функції емоцій. 7. Поняття та види почуттів людини. 8. Роль емоцій і почуттів в спілкуванні юриста з іншими особами. 9. Поняття волі. Етапи вольового процесу: підготовчий, основний і заключний. 10. Рефлексорна природа психічних станів. 11. Види емоційних станів. <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, виконати практичні завдання.</p> <p>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</p>
<p>Тема 3. Особистість та її психічні властивості</p>	<p>Обговорення теоретичного питання на семінарському занятті; тестування; виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи</p>	<p>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психічні властивості особистості як найбільш суттєві і стійкі індивідуально-

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
		<p>психологічні особливості людини. 2. Вчення І. П. Павлова про типи вищої нервової діяльності. 3. Задатки як природні особливості особистості. 4. Поняття мотивів, форми і характеру їх прояву. 5. Мета (цілі) та цінності: поняття, сутність категорій. 6. Зміст ціннісних орієнтацій людини. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, виконати практичні завдання. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</p>
<p>Тема 4. Нормативна регуляція соціальної поведінки. Девіантна та делінквентна поведінка особистості</p>	<p>Відвідування лекцій; тестування; виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи</p>	<p>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Особистість в умовах соціалізації. 2. Способи засвоєння норм права і правових цінностей у ході соціалізації особистості. 3. Основні інститути правової соціалізації. 4. Наслідування і навіювання як основні механізми формування правосвідомості. 5. Конформізм: поняття, різновиди. 6. Поняття та особливості правових норм. 7. Мораль, моральні норми, моральні цінності суспільства. 8. Звичай і традиції: поняття, соціальна та психологічна корисність. 9. Поняття, ознаки та види правової поведінки. 10. Ознаки правосвідомості, їх характеристика. Структура та функції правосвідомості. 11. Мотиви правослухняної поведінки. 12. Соціальна норма і соціальні відхилення: співвідношення понять. 13. Стадії розвитку асоціальної поведінки. 14. Зовнішні та внутрішні фактори, які стимулюють асоціальну поведінку. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, виконати практичні завдання. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</p>
<p>Тема 5. Психологія професійної діяльності юриста</p>	<p>Тестування; виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи</p>	<p>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Поняття «юрист» і основні риси юридичної професії. 2. Місце і соціальне призначення юриста в суспільстві і державі. 3. Особливості професії юриста та її основне моральне значення. 4. Моральна культура юриста як складова юридичної професії.</p>

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
		5. Психологія особистості юриста. 6. Професійна спрямованість особистості юриста. 7. Здібності та якості юриста. 8. Соціально-психологічні чинники юридичної діяльності. 9. Психологічна структура діяльності юриста. 10. Психологічна сутність організаційної діяльності. 11. Поняття самоорганізації. 12. Психологічний ризик у професійній діяльності юриста. 13. Чинники, які призводять до виникнення психологічної напруженості. 14. Психологічна характеристика стресу та його наслідків. 15. Симптоми та фази стресу. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, виконати практичні завдання. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.
Тема 6. Особливості професійного спілкування в діяльності юриста	Обговорення теоретичного питання на семінарському занятті; тестування; виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Поняття про спілкування та комунікацію. 2. Основні закони спілкування. 3. Професійна комунікація юриста, її елементи та особливості. 4. Поняття, сутність і види юридичної комунікації. 5. Комунікативні здібності юриста. 6. Соціально-психологічні чинники ефективної комунікації. 7. Формування комунікативної компетентності у майбутніх правників. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, виконати практичні завдання. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.
Тема 7. Психологічне здоров'я у професійній діяльності юриста. Психологія конфлікту в діяльності юриста	Відвідування лекції; обговорення теоретичного питання на семінарському занятті; тестування; виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Поняття психічного здоров'я. 2. Характеристика типів критичних ситуацій: стрес, фрустрація, конфлікт, криза. 3. Стрес: поняття, вплив, фази. 4. Поведінка людини в стресових ситуаціях. 5. Поняття кризи та форми її прояву. 6. Професійна деформація в юридичній професії: причини, засоби та шляхи попередження. 7. Синдром емоційного вигорання. 8. Основні рівні та фази конфлікту. 9. Класифікація конфліктів у професійній діяльності юриста.

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
		<p>10. Психологічні умови ефективного спілкування в умовах юридичного конфлікту.</p> <p>11. Медіація як спосіб розв'язання конфліктів.</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, виконати практичні завдання.</p> <p>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</p>
Модуль II. Психологія діяльності в особливих умовах		
Тема 8. Кримінальна психологія	Відвідування лекції; обговорення теоретичного питання на семінарському занятті; тестування; виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	<p>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</p> <ol style="list-style-type: none"> Кримінальна психологія як галузь юридичної психології. Основні етапи розвитку та сучасний етап кримінальної психології. Фактори впливу на формування злочинної поведінки. Мотивація злочинної поведінки. Зміст поняття вина. Основні форми та види вини. Відповідальність як психологічна категорія. Психологія злочинності неповнолітніх. Етапи формування злочинної групи неповнолітніх. Психологічні методи боротьби з груповою злочинністю. Кримінально-психологічні ознаки організованої злочинності, сучасний стан і тенденції розвитку організованої злочинності в Україні. Психологічна характеристика та особливості окремих організованих злочинних груп (злочинна організація, банда, терористична група, воєнізоване та збройне формування тощо). <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, виконати практичні завдання.</p> <p>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</p>
Тема 9. Психологія віктимної поведінки	Відвідування лекції; тестування; виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	<p>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</p> <ol style="list-style-type: none"> Психологічний аналіз сутності понять: «віктимність», «віктимізація», «віктимна ситуація», «віктимогенний потенціал», «віктимна поведінка». Поняття латентної жертви злочину у віктимології. Випадкова жертва злочину: поняття, ознаки. Виникнення та розвиток поняття про психологію жертви. Рівні та види віктимності. Особистісні риси характеру, які зумовлюють віктимну поведінку.

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
		<p>7. Форми прояву та етапи розвитку віктимної поведінки.</p> <p>8. Групи факторів, що зумовлюють віктимну поведінку особистості.</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, виконати практичні завдання.</p> <p>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</p>
Тема 10. Психологія поведінки натовпу	Відвідування лекції; тестування; виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	<p>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «масова активність» та історія виникнення цієї проблеми в Україні. 2. Основні характеристики натовпу (Г. Лебон, Г. Тард). 3. Поняття та основні риси натовпу. 4. Особливості трансформації психіки людини в натовпі. 5. Специфіка та основні види натовпів. 6. Психологічні особливості поведінки індивіда в натовпі. 7. Психологічні особливості агресивного натовпу та заходи протидії протиправній поведінці громадян. 8. Заходи соціально-психологічного впливу на поведінку натовпу. <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, виконати практичні завдання.</p> <p>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</p>
Тема 11. Психологія слідчої діяльності	Обговорення теоретичного питання на семінарському занятті; тестування; виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	<p>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Організаційно-психологічні особливості слідчої діяльності. 2. Принципи планування розслідування. 3. Комунікативний контакт: поняття, умови. 4. Загальні соціально-психологічні умови проведення допиту. 5. Психологія допиту потерпілого. 6. Психологія допиту підозрюваного і звинуваченого. 7. Психологічні чинники впливу на ефективність очної ставки як цілісної слідчої дії. 8. Методи та прийоми психологічного впливу на об'єкти професійної діяльності слідчого. 9. Основні принципи здійснення психологічного впливу слідчого на об'єкти професійної діяльності. <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, виконати практичні завдання.</p> <p>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</p>
Тема 12. Психологія	Обговорення теоретичного питання на	Завдання 1. Питання для самостійного

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
судової діяльності	семінарському занятті; тестування; виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	<p>вивчення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Судова діяльність у психологічному аспекті. 2. Суддівська етика: поняття та значення для правової системи. 3. Механізм забезпечення доброчесності та професійної етики суддів. 4. Порушення правил суддівської етики як підстава для притягнення до дисциплінарної відповідальності. 5. Основні принципи незалежності судових органів. 6. Бангалорські принципи поведінки суддів. 7. Європейська хартія про закон «Про статус суддів». <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, виконати практичні завдання.</p> <p>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</p>
Тема 13. Психологічна консультація і судово-психологічна експертиза	Відвідування лекції; тестування; виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	<p>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Консультування як метод психологічного впливу. 2. Психологічне консультування в юридичній сфері. 3. Залучення психолога як спеціаліста при проведенні слідчих дій. 4. Предмет, ознаки та стадії судово-психологічної експертизи. 5. Порядок призначення та особливості проведення судово-психологічної експертизи. 6. Методика проведення судово-психологічної експертизи. 7. Психологічна характеристика здійснення окремих видів судово-психологічних експертиз. 8. Комплексні судово-психологічні експертизи. <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, виконати практичні завдання.</p> <p>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</p>
Тема 14. Виправна (пенітенціарна) психологія	Відвідування лекції; обговорення теоретичного питання на семінарському занятті; тестування; виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	<p>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні принципи та засади виправної (пенітенціарної) психології. 2. Соціально-виховна робота із засудженими (виховна, соціальна, психологічна). 3. Сутність, зміст і особливості процесу ресоціалізації засуджених. 4. Основні засоби виправлення та ресоціалізації засуджених. 5. Основні напрями, форми і методи соціально-виховної роботи

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
		<p>засудженими.</p> <p>6. Психологічні основи ресоціалізації засуджених.</p> <p>7. Нормативне регулювання процесу соціальної адаптації осіб, які відбувають чи відбули покарання у місцях позбавлення волі.</p> <p>8. Особливості організації та здійснення соціальної роботи з особами, звільненими з місць позбавлення волі.</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, виконати практичні завдання.</p> <p>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</p>

Інформаційні джерела

1. Бедь В. В. Юридична психологія : навч. посібник. Львів : Новий світ–2000, 2018. 375 с.
2. Бочелюк В. Й. Юридична психологія : навч. посібник. Київ : Центр учбов. літ., 2018. 336 с.
3. Загальна психологія : навч. посібник. Київ : Центр учбов. літ., 2017. 296 с.
4. Загальна психологія : підручник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук, [та ін.]. 2-ге вид., виправл. й доповн. Київ : Каравела, 2012. 464 с.
5. Кацавець Р. С. Юридична психологія. Навч. посіб. 2-ге вид., доповн. Київ : Алерта, 2019. 150 с.
6. Коновалова В. О. Юридична психологія : посіб. для підгот. до іспиту / В. О. Коновалова, В. Ю. Шепітько Харків : Право, 2019. 192 с.
7. Максименко С. Д. Юридична психологія: підручник / С. Д. Максименко, В. І. Медведєв. Київ : Видавничий дім «Слово», 2018. 448 с.
8. Шепітько В. Ю. Юридична психологія : підручник / В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова. 3-тє вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2019. 288 с.
9. Юридична психологія : навч. посібник / О. Є. Самойлов, М. С. Корольчук, В. М. Корольчук, [та ін.]. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 432 с.
10. Юридична психологія: підручник для студентів юрид. вищ. навч. закл. і фак./ В. Г. Андросюк, Л. І. Казміренко, Я. Ю. Кондратьєв та ін.; За заг. ред. Я. Ю. Кондратьєва. Київ : Видавничий дім «Ін Юре», 2016. 352 с.

Програмне забезпечення навчальної дисципліни

1. Загальне програмне забезпечення:

Пакет програмних продуктів Microsoft Office, до якого входить програмне забезпечення для роботи з різними типами документів: текстами, електронними таблицями, презентаціями, базами даних тощо. Мережеві сервіси Google.

Основними й найбільш використовуваними складовими пакету Microsoft Office є:

1. Microsoft Word.
2. Microsoft Excel.
3. Microsoft Power Point.

2. Спеціалізоване програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу:

1. Юридична психологія : завдання для аудиторного тестування для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 081 «Право» / Я.Л. Волошина [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://10.0.0.176/>.

2. Юридична психологія : дистанційний курс з дисципліни для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 081 «Право» / Я.Л. Волошина [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www2.el.puet.edu.ua/st/course/view.php?id=2429>.

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

- Політика щодо термінів виконання та перескладання: завдання, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид

діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу провідного викладача за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

- Політика щодо академічної доброчесності: студенти мають свідомо дотримуватися «Положення про академічну доброчесність» (http://puet.edu.ua/sites/default/files/polozhennya_pro_akademichnu_dobrochesnist_2020.pdf); списування під час виконання поточних модульних робіт та тестування заборонено (в т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.

- Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим компонентом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі (Moodle) за погодженням із провідним викладачем.

- Політика зарахування результатів неформальної освіти: <http://puet.edu.ua/uk/neformalna-osvita>; [Положення про зарахування результатів неформальної освіти](#).

Оцінювання

Підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни розраховується через поточне оцінювання

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-7): відвідування лекції (0 балів); обговорення теоретичного питання на семінарському занятті (2 бали); тестування (0 балів); виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи (2 бали); поточна модульна робота (30 балів)	50
Модуль 2 (теми 8-14): відвідування лекції (0 балів); обговорення теоретичного питання на семінарському занятті (2 бали); тестування (0 балів); виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи (2 бали); поточна модульна робота (28 балів)	50
Разом	100

Шкала оцінювання здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни